

Niet alle filosofie begint bij Plato

Maieutiek college 3
Theo Meereboer &
Petra Bolhuis

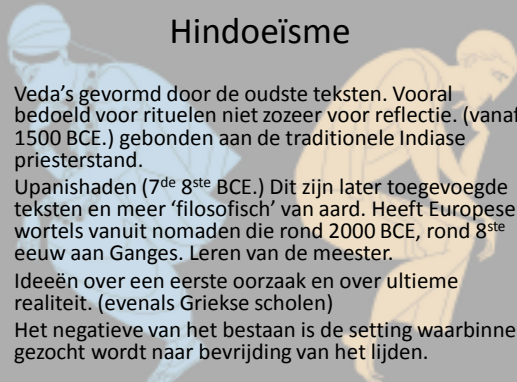
Maieutiek 2016-college-3

Filosofie in India

- Kennis is niet gericht op waarheid, maar op opheffen van onwetendheid die oorzaak is van vastzitten aan rad van wedergeboorte
- “Volgens westerse begrippen is filosofie in de eerste plaats een logisch consistent, theoretisch onderzoek naar de ultieme aard van de realiteit. Het woord ‘filosofie’ stamt van het Grieks, maar wanneer het in Europese teksten ook wordt gebruikt voor het Indiase denken, heeft het een iets andere betekenis. De Indiase denkers onderzoeken de aard van de realiteit namelijk niet uitsluitend om haar te kennen. Hun kennis van de ultieme aard van de realiteit wordt aangewend voor een praktisch doel, te weten de bevrijding of verlossing uit de kringloop van existenties [samsara]. Ze geloven dat onwetendheid er uiteindelijk de oorzaak van is dat de ziel verstrikt blijft in deze kringloop.” uit ‘de verbeelding van het denken’

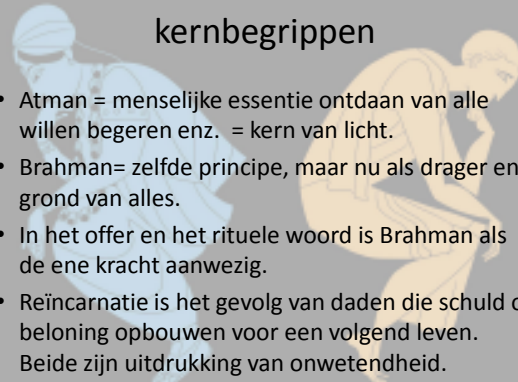
Maieutiek 2016-college-3

Hindoeïsme

- Veda's gevormd door de oudste teksten. Vooral bedoeld voor rituelen niet zozeer voor reflectie. (vanaf 1500 BCE.) gebonden aan de traditionele Indiase priesterstand.
- Upanishaden (7de 8ste BCE.) Dit zijn later toegevoegde teksten en meer 'filosofisch' van aard. Heeft Europese wortels vanuit nomaden die rond 2000 BCE, rond 8ste eeuw aan Ganges. Leren van de meester.
- Ideeën over een eerste oorzaak en over ultieme realiteit. (evenals Griekse scholen)
- Het negatieve van het bestaan is de setting waarbinnen gezocht wordt naar bevrijding van het lijden.

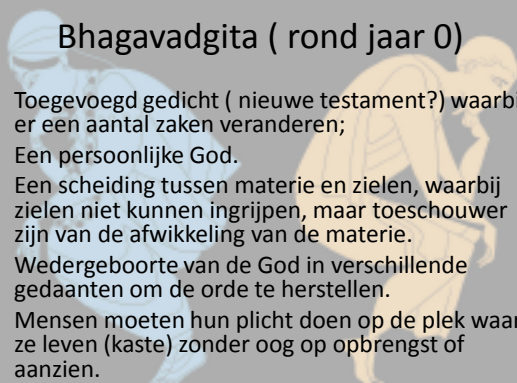
Maieutiek 2016-college-3

kernbegrippen

- Atman = menselijke essentie ontgaan van alle willen begeren enz. = kern van licht.
- Brahman= zelfde principe, maar nu als drager en grond van alles.
- In het offer en het rituele woord is Brahman als de ene kracht aanwezig.
- Reïncarnatie is het gevolg van daden die schuld of beloning opbouwen voor een volgend leven. Beide zijn uitdrukking van onwetendheid.

Maieutiek 2016-college-3

Bhagavadgita (rond jaar 0)

- Toegevoegd gedicht (nieuwe testament?) waarbij er een aantal zaken veranderen;
- Een persoonlijke God.
- Een scheiding tussen materie en zielen, waarbij zielen niet kunnen ingrijpen, maar toeschouwer zijn van de afwikkeling van de materie.
- Wedergeboorte van de God in verschillende gedaanten om de orde te herstellen.
- Mensen moeten hun plicht doen op de plek waar ze leven (kaste) zonder oog op opbrengst of aanzien.

Maieutiek 2016-college-3

Boeddhisme

- Sterk verweven met Hindoeïsme.
- grootste verschil ligt in opvatting over het zelf
- Er is geen Atman dat samenvalt met Brahman. Er is de leer van het An-atman. Er is geen persoon
- An-atman bestaat uit 5 aggregaten;
 - Vorm
 - Gevoel
 - Waarneming
 - Impulsen
 - Bewustzijn

Maieutiek 2016-college-3

An- atman

- Het An-atman = de verknoping van de dharma's.
- Dharma's verschijnen en verdwijnen in een opeenvolging van ogenblikken.
- Het an-atman bepaalt de continuïteit van de zich herhalende verknopingen.
- Als je op de juiste manier 'denkt' maak je de verknoping los en verdwijnt het 'zelf' en dus ook de ervaring van lijden.

Maieutiek 2016-college-3

Levenskunst

- De Boeddha is er omdat hij er zelf wil zijn.
- Hij was los uit het rad van wedergeboorte, maar eet steeds een hennep zaadje om een mate van verknoping met de wereld te handhaven.
- De levenskunst is zowel bij boeddhisme als hindoeïsme een traject van zelfopheffing waarbij een juiste houding centraal staat.
- Mededogen is de houding tegenover alle bestaande dat net als jijzelf vastzit in het lijden. (dukkha)

Maieutiek 2016-college-3

Het achtvoudig pad

- De acht spaken van het dharma-wiel staan voor het achtvoudige pad. Deze stappen zijn met elkaar verbonden.
 - 1) juist begrip
 - 2) juiste denken
 - 3) juiste woorden
 - 4) juiste daden
 - 5) juist levensonderhoud
 - 6) juiste inspanning
 - 7) juiste opmerkzaamheid
 - 8) juiste concentratie

Maieutiek 2016-college-3

4 edele/nobeles waarheden

- 1) Er is lijden
- 2) Er is een oorzaak van het lijden
 - zintuigelijk verlangen
 - manifestatiedrang
 - vernietigingsdrang
- 3) Het lijden kan stoppen
- 4) Er is een pad om het lijden op te heffen

Maieutiek 2016-college-3

Ontwikkelen van 4 verheven gemoedstoestanden

- Liefdevolle vriendelijkheid
- Mededogen
- Medevreugde
- Gelijkmoeidigheid

Rol van meditatie is van groot belang
 Vipassana= inzicht meditatie
 Samatha = kalmte meditatie gericht op bereiken van jhāna
 (verhalen over zweven andere buitengewone vermogens horen bij tijdelijk stadium van jhāna)

Maieutiek 2016-college-3

Verder lezen en kijken

- <http://www.boeddhisme.nl/> (informatie)
- <http://www.ohmnet.nl/artikelen/hindoesme-en-wetenschap/>
- <http://www.filosofie-oostwest.nl/index.php/archief/downloads> (artikelen)
- <http://www.trouw.nl/tr/nl/4324/Nieuws/archief/article/detail/1591023/2010/08/07/Ook-boeddhist-kan-een-heilige-oorlog-voeren.dhtml> (geweld en boeddhisme)
- http://www.ted.com/talks/matthieu_ricard_on_the_habits_of_happiness.html (westerse boeddhist)
- <http://www.youtube.com/watch?v=wZ0aAcfnr1s>
- (what is engaged buddhism)

Maieutiek 2016-college-3